

Τίτλος κειμένου και λειτουργία του

Ο τίτλος ενός κειμένου αποτελεί την πρώτη επαφή του αναγνώστη με το κείμενο. Για αυτόν τον λόγο απαιτείται ιδιαίτερη φροντίδα στη διαμόρφωσή του.

Ο τίτλος λειτουργεί ως εξής:

- Συνοψίζει το περιεχόμενο του κειμένου
- Διαφοροποιεί το κείμενο από άλλα παρεμφερή κείμενα
- Προσελκύει τον αναγνώστη ώστε να το διαβάσει και να μην το προσπεράσει

Χαρακτηριστικά ενός τίτλου:

- Ελλιπτικός λόγος: οι λέξεις που εννοούνται εύκολα παραλείπονται (άρθρα, σύνδεσμοι, προθέσεις, ρήματα)
- Συντομία και οικονομία λέξεων
- Με σχόλιο ή χωρίς
- Χρήση σημείων στίξης
- Χρήση σχημάτων λόγου
- Κυριολεκτική ή μεταφορική λειτουργία της γλώσσας
- Ύφος
- Γλώσσα

Πώς σχολιάζουμε έναν τίτλο:

- Αν είναι δηλωτικός του περιεχομένου του κειμένου ή όχι (σε αντιστοιχία με το κείμενο ή όχι). Εντοπίζω τα σημεία του κειμένου που απαντούν ή αναφέρονται στον τίτλο και τα επαναδιατυπώνω με δικά μου λόγια
- Αν προσελκύει τον αναγνώστη να το διαβάσει ή θα τον κάνει να το προσπεράσει (πετυχημένος, εύστοχος ή άστοχος)
- Αν έχει και ποιο είναι ☞
- Με βάση τη στίξη
- Με βάση τα σχήματα λόγου
- Με βάση τη λειτουργία της γλώσσας (αναφορική ή ποιητική)
- Με βάση το ύφος
- Με βάση το ρηματικό πρόσωπο, την έγκλιση (απουσία ρήματος δηλώνει άμεση μετάδοση του μηνύματος)
- Με βάση τη χρήση της γλώσσας (λόγια, επίσημη, απλή κλπ)

Πώς σχολιάζουμε έναν τίτλο

1. Γράφουμε αν ο τίτλος είναι δηλωτικός του περιεχομένου ή όχι, δηλαδή αν υποδηλώνει ή σχετίζεται με το θέμα του κειμένου ή αν είναι σε αναντιστοιχία με αυτό.
2. Γράφουμε αν ο τίτλος έχει κάποιο σχόλιο, με το οποίο φαίνεται η άποψη του συγγραφέα.
3. Γράφουμε αν ο τίτλος έχει κυριολεκτική ή μεταφορική λειτουργία γλώσσας και σχολιάζουμε την εκάστοτε λειτουργία.
4. Γράφουμε αν ο τίτλος κινείται στο ίδιο υφολογικό επίπεδο με το περιεχόμενο του κειμένου και σχολιάζουμε το ύφος αυτό (χιουμοριστικό, επίσημο, απλό, κτλ.).
5. Εάν έχει ρήμα, γράφουμε το ρηματικό πρόσωπο (α, β, γ), τη σύνταξη (ενεργητική ή παθητική) και την έγκλισή του (οριστική, υποτακτική, προστακτική) και σχολιάζουμε την εκάστοτε λειτουργία. Εάν δεν έχει ρήμα, γράφουμε ότι ο συγγραφέας μεταδίδει άμεσα το μήνυμα χωρίς χρήση ρήματος.
6. Σχολιάζουμε τη σειρά των λέξεων, δηλαδή με ποια λέξη αρχίζει και πού δίνει έμφαση. Για παράδειγμα, αν αρχίζει με το υποκείμενο δίνει έμφαση στο πρόσωπο, ενώ αν αρχίζει με χρονικό προσδιορισμό δίνει έμφαση στον χρόνο.
7. Εάν έχει σημεία στίξης, τα σχολιάζουμε:
αποσιωπητικά (...) -> υπαινιγμό, ειρωνεία, αμφιβολία
ερωτηματικό (;) -> απορία, ειρωνεία
θαυμαστικό (!) -> θαυμασμό, έκπληξη, έμφαση, ειρωνεία
εισαγωγικά (« ») -> μεταφορική χρήση του λόγου, έμφαση, ειρωνεία
8. Γράφουμε αν ο τίτλος είναι σύντομος, εύστοχος κι αν προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

e-didaskalia.blogspot.gr